

Δύο «ξένες» Λυσιστράτες σε φεστιβάλ

ΜΟΙΣ επέστρεψα από μια εγχώρια αριστοφανική παράσταση. Θα μιλήσουμε γι' αυτήν μια άλλη φορά, αλλά και η αποψινή εμπειρία συνέβαλε στην αποκρυστάλλωση της άποψης ότι οι του ευρύτερου ελληνικού θεατρικού χώρου σκηνοθέτες μοιάζουν να υφαίνουν ένα (από τη φύση του πολύχρωμο μεν, αλλά ένα) αριστοφανικό χαλί. Έτσι, όλοι μαζί, σαν τεχνίτες-συνάδελφοι, μαθαίνοντας τα μυστικά του επαγγέλματος, τα κόλπα της συγκεκριμένης τέχνης ό ένας από τον άλλο. Ο Αριστοφάνης, όχι απλώς αναπαράγεται πολλαπλώς, αλλά κλωνοποιείται. Η συχνότητα των ανεβασμάτων αφήνει ελάχιστες πιθανότητες πρωτοτυπίας, τα πρότυπα μετατρέπονται σε στερεότυπα.

Τα πιο πάνω κάνουν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες τις αριστοφανικές παραστάσεις που έρχονται από το εξωτερικό. Οι συντελεστές τους δεν έχουν φοιτήσει στη

«Μεγάλη της αριστοφανικής παράδοσης σχολή», όπως οι Ελλαδίτες και οι Κύπριοι συνάδελφοί τους, δεν είναι φορείς του επαγγελματικού κορεσμού που κυριαρχεί στο συγκεκριμένο θέμα και διαθέτουν τον ενθουσιασμό

«Λυσιστράτη» από το Θέατρο Lubomir Kanakchiev, Βουλγαρία. Μετάφραση: Γιάννα Βασιλέβα
Σκηνοθεσία: Ατανάς Τσάποφ. Σκηνικά: Κάντσο Κασαμπόφ. Χορογραφία: Ντάρια Πόποβα Παίζουσιν: Πέτια Ιάνκοβα, Σβετλάνα Μπουργκαζόβα, Ολένα Σιπτέροβα, Κωνσταντίν Ποπόφ, Αταν

του τυχερού νεοφώτιστου που πήρε στα χέρια του τα τόσο ωραία, τόσο αστεία έργα και τα ανεβάζει με ζήλο...

Ξαναδιαβάστε την τελευταία πρόταση της εισαγωγής. Ο βουλγαρικός θιάσος σαν να ανακάλυψε τον Αριστοφάνη. Κι εμείς ως θεατές ζήσαμε μια παράξενη εμπειρία.

Έχοντας δει πολλές ελληνόφωνες παραστάσεις όπου η μουσικοχορευτική επίθεση καταλαμβάνει το κοινό και η «άνευ κείμενου» υποκριτική όχι μόνο αποσπά την προσοχή του, αλλά απομακρύνει από το κείμενο τους ίδιους τους ηθοποιούς, ξαφνικά, σε μια παράσταση της «Λυσιστράτης» στα βουλγαρικά, νιώσαμε πως ο λόγος ακούστηκε σημαντικός, οι λέξεις φάνηκαν να μετρούν για τους ηθοποιούς. Γι' αυτό ο λόγος απέκτησε μια διαφάνεια, μια ευστοχία, που ήταν φανερή και σ' ένα κοινό που δεν γνώριζε τη γλώσσα-ανάδοχο του αριστοφανικού κειμένου.

Ο Αριστοφάνης άρεσε πολύ στους Βούλγαρους συντελεστές. Η μεταδοτικότητα, η αμεσότητα στο παίξιμο του θιάσου μάς έκανε συμμετόχους της διάθεσής τους. Η έξυπνη σκηνοθεσία του Ατανάς Τσάποφ έφτασε και στις τρεις κύριες φλέβες του έργου, την κωμικότητα, τον ερωτισμό και την αιχμηρότητα της πολιτικής σκέψης του Αριστοφάνη. Η Πέτια Ιάνκοβα

ως Λυσιστράτη, ο Ατανάς Τσάποφ ως Κινυσίας, η Σβετλάνα Μπουγκάζοβα ως Κλεονίκη, ο Κωνσταντίν Ποπόφ ως Πρόβουλος δούλευαν με ένταση που δεν εμπόδιζε την καθαρότητα της απόδοσής τους και με εκφραστική αποτελεσματικότητα που έκανε τους θεατές να είναι σε συνεχή επαφή μαζί τους.

Οι χορευτικές ικανότητες του θιάσου εντυπωσίαζαν. Ο χορός λειτουργούσε ως βασικός τρόπος επικοινωνίας, αντιπαράθεσης και ερωτικής αντιπαλότητας των δύο φύλων.

Η πολύ ενδιαφέρουσα χρήση της μοναδικής σκηνικής κατασκευής (Κάντσο Κασαμπόφ) κάλυπτε τις ανάγκες όλων των σκηνών και συνέβαλλε στη γενική δυναμικότητα του θεάματος.

Η κωμική πικρία του τέλους που πρότεινε ο Ατανάς Τσάποφ αναιρούσε την ουτοπικότητα. Το πρώτο πολεμικό σάλπισμα υπήρξε αρκετό για να διακόψει το ερωτικό φινάλε και το δόθεν θρίαμβο των γυναικών και να πάρει πάλι τους άνδρες πίσω στα ηλίθια πολεμικά παιχνίδια...

Και η Δομνίκη Ευστρατίου δίνει στο δημιουργημά της μια γεύση πικρή. Ονομάζει την παράστασή της, «χορευτική θεατρική τραγικωμωδία». Η δική της Λυσιστράτη έχει ως αντίπαλο το Θεό του Πολέμου. Όπως και πέρσι, η Δομνίκη Ευστρατίου προτείνει μια χορευτική εκδοχή του αρχαίου δράματος. Η ουσιαστι-

κή διαφορά είναι ότι το βάρος και το βάθος της τραγωδίας του οίκου του Αγαμέμνονα δύσκολα μεταφράζονταν στη γλώσσα του μπαλέτου και είχε στη χορευτική της υπόσταση στοιχεία αφηγηματικού ντετερμινισμού, αλλά και στομφώδους συμβολισμού, ενώ η φετινή «Λυσιστράτη» έχει βρει την ερωτική και την κωμική της ταυτότητα μέσα από τις χορογραφίες της Δομνίκης Ευστρατίου.

Ευρηματικές, κάποτε υπερβολικά ακροβατικές, ειδικά στα ντουέτα, χορογραφικές προτάσεις κατ'άφερναν να εκφράσουν το νόημα και το μήνυμα του αριστοφανικού έργου.

Αξιοσημείωτο ήταν ότι ο εισαγόμενος στην παράσταση συμβολισμός (η τραγικά απόλυτη εξουσία του Θεού του πολέμου) δεν συγκρούταν με το κωμικό ύφος των άλλων σκηνών. Αντιθέτως, υπήρχε μια λεπτή ισορροπία, η ισορροπία της τραγικωμωδίας. Τα μέλη του γερμανικού θιάσου από το Κρατικό Μπαλέτο του Mecklenburg ήταν ικανά να απο-

δώσουν το διπλό ύφος της θεατρικής χορευτικής «Λυσιστράτης».

Η διαφορετικότητα των δύο προτάσεων έρχεται σε θεαματική αντίθεση με την επικίνδυνη πια ομοιότητα των αριστοφανικών παραγωγών που συνηθίσαμε να βλέπουμε.

«Λυσιστράτη» από το Κρατικό Μπαλέτο Mecklenburg, Γερμανία. Χορογραφία/ σκηνοθεσία: Δομνίκη Ευστρατίου Σκηνικά/ κοστούμια: Πασκάλ Αρντς Ερμηνεύουν: Κέλλυ-Μαρί Σάλλιβαν, Γιελένα-Άννα Στούπαρ, Ντέβιντ Τσάγκλερ, Μαχίμ Περγιού, κ.ά.